

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเปิดรับและความคิดเห็นของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อรายการคุยข่าวทางสถานีโทรทัศน์ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนและระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ชมรายการคุยข่าวทางสถานีโทรทัศน์ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปเพราะถือว่าเป็นผู้มีวุฒิภาวะเพียงพอ ซึ่งจำนวนประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2549 มีจำนวนทั้งสิ้น 3,996,881 คน (<http://www.bma.go.th>)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ตามสูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ระดับความเชื่อมั่น 95 % ดังต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร เท่ากับ 3,996,881 คน

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 0.05 (ความเชื่อมั่น 95 %)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าดังนี้} \quad n &= \frac{3,996,881}{1 + 3,996,881 (0.05)^2} \\ n &= 399.96 \end{aligned}$$

ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ จึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้การสุ่มตัวอย่างกระจายตัวครอบคลุมถึงประชากรที่ทำการศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) กำหนดพื้นที่ที่ต้องการวิจัยจากเขตการปกครองต่าง ๆ ที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร 50 เขต โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มเขต (กองวางผังพัฒนาเมือง สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2549) ดังนี้

1. พื้นที่ตอนกลาง มี 28 เขต คือ 1.เขตพระนคร 2.เขตป้อมปราบฯ 3.เขตสัมพันธวงศ์ 4.เขตบางซื่อ 5.เขตดุสิต 6.เขตพญาไท 7.เขตราชเทวี 8.เขตปทุมวัน 9.เขตบางรัก 10.เขตสาทร 11.เขตบางคอแหลม 12.เขตยานนาวา 13.เขตคลองเตย 14.เขตวัฒนา 15.เขตพระโขนง 16.เขตบางนา 17.เขตสวนหลวง 18.เขตวังทองหลาง 19.เขตห้วยขวาง 20.เขตดินแดง 21.เขตบางกะปิ 22.เขตบึงกุ่ม 23.เขตลาดพร้าว 24.เขตจตุจักร 25.เขตบางเขน 26.เขตสายไหม 27.เขตหลักสี่ 28.เขตดอนเมือง

2. พื้นที่ตะวันออก มี 7 เขต คือ 1.เขตคลองสามวา 2.เขตคันนายาว 3.เขตสะพานสูง 4.เขตประเวศ 5.เขตมีนบุรี 6.เขตหนองจอก 7.เขตลาดกระบัง

3. พื้นที่ตะวันตก มี 15 เขต คือ 1.เขตทวีวัฒนา 2.เขตตลิ่งชัน 3.เขตบางพลัด 4.เขตบางกอกน้อย 5.เขตบางกอกใหญ่ 6.เขตภาษีเจริญ 7.เขตบางแค 8.เขตหนองแขม 9.เขตจอมทอง 10.เขตธนบุรี 11.เขตคลองสาน 12.เขตราษฎร์บูรณะ 13.เขตทุ่งครุ 14.เขตบางบอน 15.เขตบางขุนเทียน

ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่าง 10 เขตการปกครอง จากทั้งหมด 50 เขต โดยกำหนดสัดส่วนของเขตการปกครองในแต่ละกลุ่มเขต จากการเทียบบัญญัติไครยางค์ ได้ดังนี้

1. สัดส่วนจากเขตตอนกลาง   จำนวนจาก $(28 \times 10) / 50 = 5$
2. สัดส่วนจากเขตตะวันออก   จำนวนจาก $(7 \times 10) / 50 = 2$
3. สัดส่วนจากเขตตะวันตก   จำนวนจาก $(15 \times 10) / 50 = 3$

ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) โดยวิธีจับสลากเขตตามสัดส่วนที่คำนวณได้ในแต่ละกลุ่มเขต ดังนี้

1. กลุ่มเขตพื้นที่ตอนกลาง จำนวน 5 เขต ได้แก่ 1.เขตสายไหม 2.เขตหลักสี่ 3.เขตห้วยขวาง 4.เขตพระนคร 5.เขตจตุจักร

2. กลุ่มเขตพื้นที่ตะวันออก จำนวน 2 เขต ได้แก่ 1.เขตหนองจอก 2.เขตมีนบุรี

3. กลุ่มเขตพื้นที่ตะวันตก จำนวน 3 เขต ได้แก่ 1.เขตตลิ่งชัน 2.เขตบางกอกน้อย 3.เขตหนองแขม

ขั้นตอนที่ 3 จากการสุ่มตัวอย่างได้ 10 เขตดังกล่าว ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) จับฉลากแยกเป็นเขตละ 2 แขวง ได้ทั้งหมด 20 แขวง ดังนี้

พื้นที่ตอนกลาง ได้แก่ 1. แขวงสายไหม 2. แขวงออเงิน 3. แขวงทุ่งสองห้อง 4. แขวงตลาดบางเขน 5. แขวงห้วยขวาง 6. แขวงบางกะปิ 7. แขวงบรมมหาราชวัง 8. แขวงวังบูรพาภิรมย์ 9. แขวงจอมพล 10. แขวงจตุจักร

พื้นที่ตะวันออก ได้แก่ 11. แขวงหนองจอก 12. แขวงลำผักชี 13. แขวงมีนบุรี 14. แขวงแสนแสบ

พื้นที่ตะวันตก ได้แก่ 15. แขวงตลิ่งชัน 16. แขวงบางพรหม 17. แขวงศิริราช 18. แขวงอรุณอมรินทร์ 19. แขวงหนองแขม 20. แขวงหนองค้างพลู

ขั้นตอนที่ 4 เพื่อให้ครอบคลุมประชากรทุกแขวง ตามที่กล่าวไว้ในขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างจากสำมะโนประชากร (กองปกครองและทะเบียน สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร มิถุนายน พ.ศ.2549) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับฉลากบ้านเลขที่ จาก 20 แขวง ๆ ละ 20 เลขที่ ได้ทั้งหมด 400 เลขที่บ้าน

ขั้นตอนที่ 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตัวเองโดยใช้แบบสอบถาม ตามกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้ และถ้าไม่สามารถเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้ ก็จะเลือกกลุ่มตัวอย่างจากบ้านเลขที่ถัดไป จนครบ 400 ตัวอย่าง โดยผู้วิจัยได้มีการสุ่มตัวอย่างเพิ่มเติมไว้ ทั้งนี้ก็เพื่อความสมบูรณ์ และครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างให้ได้ปริมาณตามที่ต้องการ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยการศึกษา ค้นคว้าจากแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นแบบสอบถามที่ให้กลุ่มตัวอย่างกรอกคำตอบเอง (self - administered questionnaire) ลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (closed - ended questions) การตอบคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) และคำถามปลายเปิด (open - ended questions) ซึ่งการตอบเปิดโอกาสให้ผู้ตอบ สามารถเขียนตอบได้ตามความคิดเห็นของตัวเอง โดยแบ่งคำถามเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะประชากร ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, รายได้, อาชีพ และสถานภาพสมรส จำนวน 6 ข้อ (check list)

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการเปิดรับรายการคุยข่าว ได้แก่ ความถี่ในการชม, ระยะเวลาในการชม, วิธีการชม, เหตุผลในการติดตามชม, รายการคุยข่าวที่เลือกชม, ผู้ดำเนินรายการที่ชื่นชอบ, ประเด็นข่าวที่ติดตามชม, ช่วงเวลาในการชม, และการร่วมแสดงความคิดเห็น จำนวน 11 ข้อ (check list)

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อรายการคุยข่าว ได้แก่ ด้านเนื้อหา, รูปแบบ, และผู้ดำเนินรายการ จำนวน 37 ข้อ (check list)

ตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ประเด็นความต้องการชมรายการคุยข่าวเพิ่มเติมได้แก่ ด้านเนื้อหา, รูปแบบ, และ ผู้ดำเนินรายการ

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.1 ศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กับปัจจัยในการเปิดรับสาร การแสวงหาข่าวสาร แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น แนวคิดเกี่ยวกับผู้รับสาร และแนวคิดเกี่ยวกับรายการคุยข่าวทางสถานีโทรทัศน์

3.2 สรุปรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.3 ทำการสร้างแบบสอบถามโดยนำประเด็นที่ได้จากการศึกษา มาจัดเป็นหมวดหมู่ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย

3.4 นำแบบสอบถามไปทดสอบความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ดังนี้

3.4.1 นำเครื่องมือการวิจัยไปหาความเที่ยงตรง (validity) โดยการนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจ เพื่อพิจารณาโครงสร้างแบบสอบถาม ความตรงของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ (content validity) เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม และนำเครื่องมือการวิจัยเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบอีกครั้ง ทั้งนี้เพื่อให้แบบสอบถามสามารถตอบวัตถุประสงค์ และ สมมติฐานของการวิจัยได้อย่างแท้จริง

3.4.2 นำเครื่องมือการวิจัยที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยการทดลองใช้ (try-out) กับประชากรที่มีคุณลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของครอนบาช (cronbach) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s_T^2} \right)$$

- เมื่อ α = ความเชื่อถือได้ของมาตรวัด
 K = จำนวนข้อคำถาม
 s_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนในคำถามที่ i
 s_T^2 = ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

จากการทดสอบความเชื่อมั่น 3 ส่วน คือข้อคำถามในส่วนของการวัดความคิดเห็น ได้ดังต่อไปนี้

ผลการทดสอบความเชื่อมั่นความคิดเห็นต่อรายการคุยข่าว ด้านเนื้อหา	= 0.89
ผลการทดสอบความเชื่อมั่นความคิดเห็นต่อรายการคุยข่าว ด้านรูปแบบ	= 0.74
ผลการทดสอบความเชื่อมั่นความคิดเห็นต่อรายการคุยข่าว ด้านผู้ดำเนินรายการ	= 0.70

3.5 เกณฑ์การให้คะแนนคำตอบ

การวิจัยครั้งนี้ ใช้เกณฑ์การวัดระดับความคิดเห็นต่อรายการคุยข่าวทางสถานีโทรทัศน์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ :

1. “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ให้ 1 คะแนน
2. “ไม่เห็นด้วย” ให้ 2 คะแนน
3. “ไม่แน่ใจ” ให้ 3 คะแนน
4. “เห็นด้วย” ให้ 4 คะแนน
5. “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” ให้ 5 คะแนน

สำหรับเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยแต่ละคะแนน ใช้สูตรของ Best : 1981 ดังนี้ :

$$\frac{M - N}{N}$$

$$= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนตัวเลือก}} = \frac{5 - 1}{5} = 0.80$$

ค่าเฉลี่ยในช่วง	1.00 – 1.80	คะแนน	หมายถึง “เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด”
ค่าเฉลี่ยในช่วง	1.81 – 2.60	คะแนน	หมายถึง “เห็นด้วยในระดับน้อย”
ค่าเฉลี่ยในช่วง	2.61 – 3.40	คะแนน	หมายถึง “เห็นด้วยในระดับปานกลาง”
ค่าเฉลี่ยในช่วง	3.41 – 4.20	คะแนน	หมายถึง “เห็นด้วยในระดับมาก”
ค่าเฉลี่ยในช่วง	4.21 – 5.00	คะแนน	หมายถึง “เห็นด้วยในระดับมากที่สุด”

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยและผู้ช่วยการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มได้บ้านเลขที่ละ 1 ชุด จนได้จำนวนตัวอย่างครบ 400 ตัวอย่าง ทำการเก็บข้อมูลในระหว่างเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2549 - เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2550 จากนั้นนำแบบสอบถามกลับมาตรวจสอบก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม SPSS ในการวิเคราะห์ และใช้ค่าสถิติที่สำคัญ ดังนี้คือ

5.1 ลงรหัส (coding) ในแบบสอบถามทุกฉบับ เพื่อให้ข้อมูลอยู่ในรูปตัวเลขที่เครื่องคอมพิวเตอร์สามารถอ่านและประมวลได้

5.2 นำแบบสอบถามที่ลงรหัส ไปบันทึกลงในแผ่นบันทึกข้อมูล

5.3 นำข้อมูลที่ได้ไปประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

5.4 แปลความหมายข้อมูลที่ได้จากการประมวลผล

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ :

5.4.1) สถิติเชิงพรรณนา (*descriptive statistics*) เพื่ออธิบายตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง และตอนที่ 2 การเปิดรับของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อรายการคุยข่าวทาง ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านความต้องการรายการคุยข่าว ได้แก่ ค่าร้อยละ (percentage) ค่าความถี่ (frequency) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

5.4.2) สถิติอ้างอิง (*inferential statistics*) ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม สถิติที่ใช้ได้แก่ สถิติต่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรสองกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างของตัวแปรมากกว่าสองกลุ่มขึ้นไป และสถิติการทดสอบไคสแควร์ (chi - square) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.5 ตัวแปรที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ลักษณะทางประชากรของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับรายการคุยข่าวทางสถานีโทรทัศน์

ตัวแปรต้น – ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และสถานภาพสมรส

ตัวแปรตาม – การเปิดรับรายการคุยข่าวทางสถานีโทรทัศน์

สมมติฐานข้อที่ 2 ลักษณะทางประชากรของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อรายการคุยข่าวทางสถานีโทรทัศน์

ตัวแปรต้น – ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และสถานภาพสมรส

ตัวแปรตาม – ความคิดเห็นต่อรายการคุยข่าวทางสถานีโทรทัศน์

สมมติฐานข้อที่ 3 การเปิดรับรายการคุยข่าวของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อรายการคุยข่าวทางสถานีโทรทัศน์

ตัวแปรต้น – การเปิดรับรายการคุยข่าวทางสถานีโทรทัศน์

ตัวแปรตาม – ความคิดเห็นต่อรายการคุยข่าวทางสถานีโทรทัศน์